

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **H., spol. s r.o.**, K.B., IČO: X., zastúpeného advokátom JUDr. J., K. proti žalovanému: **U.G.Š.**, IČO: X. (predtým D.Š.), zastúpeného advokátom Mgr. A., D.B., **o určenie platnosti záväzku z mandátnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde v Dunajskej Strede pod sp. zn. 6Cb/241/01, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 3. apríla 2007, č. k. 21Cob/188/2006-307, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 3. apríla 2007, č. k. 21Cob/188/2006-307 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd v Dunajskej Strede rozsudkom z 30.3.2006 pod č. k. 6Cb/241/01-251 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania na trovách právneho zastúpenia k rukám advokáta JUDr. T. 6 832 Sk a k rukám advokáta Mgr. A. 27 811,80 Sk.

Súd prvého stupňa rozhodol s odôvodnením, že žalobca sa domáhal určenia, že záväzok žalovaného vyplývajúci z mandátnej zmluvy, uzavretej 1.6.1997 medzi žalovaným a pôvodným veriteľom - spoločnosťou S., s.r.o. a následne postúpený

na nového veriteľa spoločnosť H., s.r.o. je platný a naďalej trvá a medzi žalovaným a žalobcom platne vznikol záväzkový vzťah.

Podľa § 80 písm. c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

V predmetnej veci sa súd zaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu na strane žalobcu k podaniu takejto žaloby. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti žaloby na určenie, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu práv a oprávnených záujmov len navrhovaným určením. Vo všeobecnosti platí, že v prípade, ak žaloba na určenie neslúži týmto potrebám, nakoľko sa nejakej situácie buď vôbec netýka, alebo ju nerieši (spornosť neodstraňuje) alebo ak má žalobca inú možnosť ako odstrániť vzniknutú neistú situáciu právneho vzťahu účastníkov, nie je takáto žaloba spravidla účelná a procesne prípustná, v dôsledku toho ju treba zamietnuť (rozhodnutia NS SR 3Cdo 103/03, 3Cdo 146/03). V predmetnej veci súd dospel k záveru, že nie je daný naliehavý právny záujem žalobcu na takomto určení existencie trvania záväzkového vzťahu, a to z dôvodu, že takáto žaloba neodstraňuje spornosť medzi účastníkmi konania. Žalobca tvrdí, že má pohľadávku voči žalovanému 24 944 142 Sk, ktorú pohľadávku žalovaný neuznáva čo do základu, a preto týmto konaním nie je odstránená spornosť medzi účastníkmi, nakoľko aj v prípade úspešnosti žalobcu by bolo potrebné podať ďalšiu žalobu na plnenie. Nakoľko v predmetnej veci dospel súd k záveru, že nie je daný naliehavý právny záujem žalobcu na takomto určení existencie a trvania záväzkového vzťahu, žalobu v celom rozsahu zamietol.

O trovách konania rozhodol s poukazom na ust. § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca.

Krajský súd v Trnave rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Súčasne uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanému na trovách odvolacieho konania 1 424 Sk.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že žalobca sa v konaní nedomáhal určenia platnosti mandátnej zmluvy, ale iba z nej vyplývajúceho záväzku, ktorý bližšie nešpecifikoval, hoci z obsahu zmluvy a súvisiacej právnej úpravy tohto typu zmluvy (§ 566 a nasl. Obchodného zákonníka) vyplýva pre mandanta záväzkov niekoľko - záväzkov

uhradiť dohodnutú odplatu, záväzok uhradiť náklady vynaložené mandatórom pri plnení jeho zmluvných povinností, záväzok odovzdať podklady a informácie potrebné na zariadenie záležitosti. Rovnako nešpecifikoval záväzkový vzťah určenia platnosti, vzniku ktorého sa domáhal v druhej vete petitu žaloby, odhliadnuc už od skutočnosti, že v prípade určenia záväzku nejde o určenie, či tu právny vzťah je alebo nie je, ako to predpokladá ustanovenie § 80 písm. c/ O.s.p.

Ak naliehavý právny záujem žalobcu na určenie má vyplývať zo záujmu na peňažnom plnení za činnosti vykonané v prospech mandanta na základe mandátnej zmluvy zo dňa 1.6.1997, ktorý je zrejmý už zo skutočnosti, že žalobca nadobudol iba peňažnú pohľadávku zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 2.12.1999, je potrebné konštatovať, že vo vzťahu k peňažnému plneniu mandanta takto formulované určenie nemôže priniesť odstránenie neistoty v právnom postavení žalobcu, nakoľko nerieši právny základ tohto nároku a nevylučuje prípadné uplatnenie námietok žalovaného voči výške peňažného záväzku, jeho splatnosti, premlčania, či vôbec vzniku peňažného nároku, ktorá námietka vyplýva už z obrany žalovaného v tomto konaní. Aký iný (v odvolaní naznačovaný) záujem v tomto právnom vzťahu môže žalobca mať, nebolo odvolaciemu súdu zrejmé.

Za takejto situácie odvolací súd v súlade s právnym názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru, že určenie, ktorého sa žalobca v konaní domáhal ani v prípade jeho úspechu v konaní neodstraňuje spornosť vzťahov účastníkov konania a nemožno ho preto považovať za také, ktoré by malo schopnosť jednoznačne stanoviť základ právneho vzťahu účastníkov a predísť tak žalobe na plnenie. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvého stupňa pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení ako vecne správne podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalobca podľa ust. § 236 ods. 1 a § 237 písm. f/ O.s.p.. Navrhol zrušiť rozsudok Krajského súdu v Trnave a vrátiť vec tomuto súdu na ďalšie konanie.

Poukázal na to, že Krajský súd v Trnave vytýčil pojednávanie na deň 3.4.2007. Dňa 2.4.2007 riadne predvolaný právny zástupca žalobcu ospravedlnil svoju neúčast'

na pojednávaní pre úraz preukázaný lekárskou správou a požiadal súd o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu. V deň pojednávania právny zástupca žalobcu doplnil svoju žiadosť o potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti. Podľa ust. § 119 ods. 1 O.s.p. pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. V zmysle ust. § 101 ods. 2 O.s.p. súd nesmie prejednať vec v neprítomnosti účastníka, ktorý bol riadne predvolaný a svoju neprítomnosť riadne ospravedlnil a zároveň požiadal o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu.

Právo účastníka, aby jeho vec bola prejednaná verejne a v jeho prítomnosti, zaručené Ústavou Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2, treba chápať tak, že súd je povinný umožniť účastníkovi uplatnenie tohto práva. Zúčastniť sa pojednávania v právnej veci pred súdom je teda právom každého účastníka konania, a to v každom štádiu postupného procesu, pokiaľ zákon neustanovuje inak, ak na tomto svojom práve účastník trvá.

Napriek uvedeným skutočnostiam súd v rozpore s ust. § 101 ods. 2 O.s.p. prejednal vec v neprítomnosti účastníka a jeho právneho zástupcu. Týmto postupom súd odňal žalobcovi ako účastníkovi konania možnosť konať pred súdom, čím je naplnený dovolací dôvod podľa ust. § 237 písm. f/ O.s.p. Žalobca tiež poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Konkrétne na rozhodnutia pod sp. zn. 3Cdo 1/98, 5Cdo 66/94.

K dovolaniu žalobcu sa žalovaný nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 237 písm. O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je podané opodstatnene.

Podľa ust. § 236 ods. 1 O.s.p. v znení do 15.10. 2008 (ďalej len O.s.p.) dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

V zmysle ust. § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že: a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Z ust. § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Z dôvodov uvedených v § 237 O.s.p. je možné dovolaním napadnúť všetky rozhodnutia odvolacieho súdu, bez ohľadu na formu rozhodnutia, na jeho obsah, alebo povahu predmetu konania. Spôsobilým predmetom dovolania je podľa tohto ustanovenia rozhodnutie vydané odvolacím súdom v odvolacom konaní. V prípade, že dovolací súd zistil, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z týchto väd, zruší rozhodnutie odvolacieho súdu.

Podľa ust. § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Citované ustanovenie výslovne dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti s postupom súdu, teda s procesnou činnosťou súdu, ktorá sama o sebe nemá výraz v súdnom rozhodnutí. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký postup súdu, ktorým účastníkovi odňal možnosť realizovať tie procesné práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva, za účelom ochrany jeho práva a právom chránených záujmov, a ktoré mu boli postupom súdu znemožnené.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa ust. § 119 ods. 1 O.s.p. pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie, ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Z obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd nariadil vo veci pojednávanie na deň 3.4.2007 o 9,30 hod.. Právnomu zástupcovi žalobcu - JUDr. M. bolo predvolanie na pojednávanie doručené dňa 20.3.2007. Listom zo dňa 27.3.2007, ktoré bolo faxom doručené súdu dňa 29.3.2007, došlo zo strany žalobcu k oznámeniu o zmene právneho zastúpenia a o prevzatí právneho zastupovania žalobcu advokátom JUDr. J.. Súčasne bolo pripojené plnomocenstvo pre advokáta JUDr. J.. Originál oznámenia o prevzatí právneho zastúpenia a plnomocenstvo spolu s odvolaním plnomocenstva s podacím lístkom boli odvolaciemu súdu doručené dňa 3.4.2007. Faxom zo dňa 2.4.2007 právny zástupca žalobcu ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní dňa 3.4.2007 o 9.30 hod. z dôvodu dočasnej práceneschopnosti. V ospravedlnení uviedol, že potvrdenie o lekárskom vyšetrení predkladá v prílohe a potvrdenie o dočasnej práceneschopnosti doloží do 3 dní. Zároveň požiadal o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu a vytýčenie nového termínu.

Žalovaný taktiež faxovou správou zo dňa 3.4.2007 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní, a to v nadväznosti na ospravedlnenie neúčasti na pojednávanie zo strany právneho zástupcu žalobcu a požiadal súd o vytýčenie nového termínu v krátkej lehote.

Zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom zo dňa 3.4.2007 vyplýva, že súd pojednával v neprítomnosti účastníkov z dôvodu, že žalovaný svoju neúčast' neospravedlnil a zástupca žalobcu nedokladoval dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania - potvrdenie o práceneschopnosti.

Žalobca v lehote 3 dní od podania faxovej správy zo dňa 2.4.2007, ktorú tiež podal na pošte 2.4.2007, doručil Krajskému súdu v Trnave dňa 5.4.2007 originál ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní dňa 3.4.2007, lekársku správu zo dňa 2.4.2007 a 3.4.2007 (doručená 5.4.2007) zaslal potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti, z ktorej vyplýva, že JUDr. J. je práceneschopný od 2.4.2007.

V danom prípade teda žalobca svoju neprítomnosť na odvolacom pojednávaní riadne ospravedlnil z dôvodu dočasnej práceneschopnosti a požiadal z toho dôvodu o odročenie pojednávania. Choroba účastníka potvrdená lekárskou správou - nálezom s odvolaním sa na zaslanie potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti je dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania. Ak za tohto stavu odvolací súd vykonal odvolacie pojednávanie v neprítomnosti žalobcu (jeho právneho zástupcu) a vyniesol rozsudok vo veci samej, tento jeho postup bol v rozpore s ust. § 101 ods. 2 druhá veta O.s.p. Takýmto postupom bola žalobcovi v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. odňatá možnosť konať pred súdom. Nebolo mu totiž umožnené uplatniť konkrétne procesné práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva a z ktorých bol postupom súdu vylúčený.

Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu v zmysle ods. 2 tohto ustanovenia vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného, i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. júla 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.